

פרשת תזריע — קורבן יולדת

בסיום ימי הטהרה אחרי הולדת בן או בת, צריכה היולדת להביא למקדש שני קורבנות: כבש לעולה ועוף לחטאת. יולדת ענייה יכולה להביא קורבן זול יותר: עוף לעולה ועוף לחטאת (יב ו).

שאלו תלמידי רבי שמעון בר יוחאי את רבם: "מדוע צריכה היולדת להביא קורבן חטאת? הרי היא לא חטאה בכך שילדה!"

ותשובתו: "בזמן הלידה סובלת היולדת כאבים חזקים, ואז היא נשבעת שיותר היא לא תלד; אבל לאחר זמן היא מתחרטת וממשיכה להביא לעולם ילדים נוספים. על אי קיום השבועה צריכה היולדת להביא קורבן חטאת (מסכת נידה לא:)."

ומדוע באמת היא מתחרטת על שבועתה? ההרגשה החזקה ביותר המשפיעה ברגע הלידה היא הכאב, והיא הדוחפת את הנשבעת שלא תלד יותר. אבל אחרי הלידה באה השמחה בתינוק או בתינוקת, ושוב מתעורר רצון עז להביא חיים לעולם. רצון זה הולך וגובר בסופו של דבר על עוצמת הכאב שזכרוננו קצת מתעמעם ככל שעובר הזמן מהלידה, והיולדת מוכנה ללדת שוב.

גם בליל הסדר אנו מוצאים את השפעת הזמן המעמעם הרגשות של סבל וכאב. בליל הסדר אנחנו אוכלים מצה ומרור: מצה זכר לגאולה, ומרור זכר לשעבוד. ולא רק אנחנו צריכים לאכול מצה ומרור, אלא גם אבותינו יוצאי מצרים, כמו שנאמר "ומצות על מִרְרִים יֵאָכְלֶהוּ" (שמות יב ח).

וכאן הבן שואל: מובן שאנחנו צריכים לאכול מרור, כי אנו כל כך רחוקים בזמן משעבוד מצרים; אבל מדוע גם יוצאי מצרים היו צריכים לאכול מרור בליל הסדר שעשו במצרים? וכי הם צריכים תזכורת למרירות השעבוד!?

תשובה לכך במסכת ראש השנה (יא). מבואר שם שהשעבוד במצרים הסתיים בראש השנה, חצי שנה לפני היציאה. חצי שנה ללא שעבוד השכיח מעט את העבר הקשה, ולכן נצרכו ישראל לאכול מרור להמחיש ולהזכיר בליל הסדר את השעבוד שעברו.

בחלוף זמן נוסף שכח עם ישראל עוד יותר את השעבוד, ובאופן מפליא ביותר נמצאו בדור המדבר מי שהיו מסוגלים לעצב מחדש את זכרון התקופה שעברו במצרים ולתאר אותה באור חיובי: "זָכַרְנוּ אֶת הַדָּגָה אֲשֶׁר נֹאֵכַל בַּמַּצְרִים הַנֶּחֱמָ, אֶת הַקֶּשֶׁאִים וְאֶת הָאֵבֶטְחִים וְאֶת הַחֶצְצִיר וְאֶת הַבָּצְלִים וְאֶת הַשּׁוּמִים!" (במדבר יא ה).

כעבור זמן נוסף התעמעם עוד יותר זכרון השעבוד והשואה שהיו מנת חלקם של ישראל במצרים עד כדי כך שבחטא המרגלים הפכו את החסד הגדול שעשה הקב"ה עם ישראל בהוציאו אותו ממצרים למעשה

שלילי המבטא ח"ו את שנאת ה' לעמו: "ותַרְגְּמוּ בְּאֵהָלֵיכֶם וּתְאַמְרוּ: בְּשִׁנְאָת ה' אֲתָנוּ הוֹצִיאָנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְמַת אֲתָנוּ בְּיַד הָאֱמֹרִי לְהַשְׁמִידֵנוּ!" (דברים א כז). לכן נצטוו גם דור יוצאי מצרים לאכול את המרור לחיזוק ולהמחשה של זיכרון השעבוד.

מצוות רבות מעצבות את זיכרוננו: מונעות מאיתנו לשכוח חוויות שונות, ומסייעות לנו לזכור זיכרונות שונים. בידינו הבחירה אלו זיכרונות לקחת איתנו מהעבר ואלו להשאיר מאחור. כשם שהזמן יכול להשכיח סבל וצער, כך יכול הוא להשכיח גם שפע טוב. אדם עלול לשכוח את סבלו וצרותיו, וגם את כל הטוב שעשה איתו ה'.

כדי שלא נשכח להודות לקב"ה ושלא נהיה כפויי טובה, תיקנו רבותינו שלפחות שלוש פעמים בכל יום יודה אדם בתפילת העמידה בברכת מודים "על ניסוך שבכל יום עימנו, ועל נפלאותיך וטובותיך שבכל עת".

יהי רצון שנזכר לבחור נכון מה לזכור מן העבר ומה לשכוח, ונפיק תועלת הן מהזיכרון והן מהשכחה, ובמהרה בימינו נודה לה' על גאולת ישראל השלמה.